

Olimpiai és EB-álmainkról - higgadtan

Hernádi András

A választási kampány lázában azt tapasztalhatjuk, hogy a kormányzó párt – nagyon ügyesen – azzal próbálja meg elvenni a harc életét, hogy látszólag semleges hírokat penget, és politika mentes, „össz nemzeti” érdekek mellé kívánja felsorakoztatni a társadalmat. Ilyen célnak ítélték mindenekelőtt a 2012. évi olimpia megrendezésének megpályázását, de hasonló törekvésnek tekinthető a 2008. évi labdarugó Európa bajnokság rendezési jogának elnyerése is.

Elteltekintve most a már sok helyütt megírt ellenérvektől, mint például olimpiai pályázatunk eleve esélytelenségétől, hiszen a hagyományok alapján 2012-ben éppen az észak-amerikai kontinens kerül majd „sorra”, vagy attól, hogy nemigen látszik logikusnak – de hozzátenném: méltányosnak sem –, miért is ítélnék az európai futball rangsorában meglehetősen hátul kullogó Magyarországnak a földrész versenyét, célszerűnek látszik más országok elsősorban gazdaságossági tapasztalatait is figyelembe venni.

A soron következő nagy nemzetközi sportesemények sorából messze kiemelkedik az ez év nyarán Japánban és Dél-Koreában megrendezésre kerülő focivébé, amelynek kapcsán a térség szakértői már most kongatják a vészharangot: ne számítsanak hatalmas nyereségekre, s ha lesznek is profitáló területek-cégek, könnyen meglehet, hogy mások meg fogják sínyleni e mamut rendezvényt. Pedig a két rendező ország között a költségek (és persze a bevételek is) megosztva jelentkeznek, és olyan gazdasági nagyágyúkról van szó, amelyek 38, illetve 14 ezelőtt már nyári olimpiai játékokat tudtak rendezni, de mai gazdasági helyzetük

alapján nagyon is rá volnának utalva egy kis gazdaságélénkítésre. (A *The Economist* legfrissebb száma Japánnak -1,2 %-os, hazai és nemzetközi becslések Dél-Koreának 3-3,5 %-os GDP növekedést jeleznek 2002-re.)

A londoni Imperial College közgazdászprofesszora, Stefan Szymanski megértően fogadja, hogy a rendező országok kormányai, és az eredményességben érdekelt szervezők és szponzorok kedvező kilátásokkal kecsegtetik a polgárokat, de egyúttal arra is figyelmeztet, ne próbálják meggyőzni a lakosságot arról, hogy e sportesemények révén meg gazdagodhatnak, mert csalódást fognak okozni nekik. Philip K. Porter, a dél-floridai egyetem Gazdaságpolitikai Elemzőközpontjának igazgatója még odáig is elmegy, hogy kijelenti: a szervezésben anyagilag közvetlenül érdekelt felek hihetetlenül kedvező nyereségbecsléseket közölnek arra alapozva, hogy utólag már senkit sem fog érdekelni, bármekkorát is tévedtek.

A konkrét számítások azonban sokszor rávilágítanak e gigantikus sportrendezvények árnyoldalaira is. Az USA-ban 1994-ben megrendezett labdarugó világbajnokság hasznát például előzetesen 4 milliárd dollárra tették, de egy nemrégiben elvégzett számítás szerint a kilenc rendező város közül hatban még a világbajnokság megrendezése nélkül vártnál is lassúbb fejlődés következett be. Így a veszteség lett 4 milliárd dollár. De más szuper méretű sportesemények visszamenőleges költségelemzése is azzal az eredménnyel zárult, hogy éppen a rendezés évében átlagosan 1 százalékponttal lassult le a rendező országok gazdasági növekedése.

A vizsgálatot végző kutatók ugyanabban látták a jelenség magyarázatát, amit az utca embere józan paraszti ésszel nálunk is felvet: az újonnan létrehozott sportlétesítmények – és különösen a futballstadionok – utólagos felhasználhatósága rendkívül korlátozott, költséjük viszont viszonylag hatalmas. Az egyéb infrastrukturális fejlesztések pedig sokszor más közcélú befektetésektől vonják el a forrásokat, amelyek ráadásul fontosabbak is lehetnek volna a szóban forgó országok fejlődése szempontjából. Porter professzor igen érzékletesen úgy fogalmaz, hogy „a kormányok nem a levegőből szerzik a pénzt, ezért vagy az adókat növelik, vagy más célú kiadásaikat fogják vissza”. Még az 1976. évi montreáli nyári olimpián is egy milliárd dollárt veszített a rendező város, és az 1984. évi Los Angeles-i olimpia is csak attól válhatott nem is kiugróan (200 millió dollár nagyságrendben) nyereségessé, hogy a rendező félnek alig kellett új infrastrukturális beruházásba fognia, és a terheket javarészt a magán-szférára hárította.

Az össznemzetinek nevezett érdekek gyakran még ütközhetnek is egymással, hiszen az egyik város – kapcsolatai, adottságai révén – elszípkázhat bizonyos forrásokat-bevételeket a másiktól, sőt egyes területek vállalkozóinak nyeresége éppen veszteséget okozhat a többieknek. Így például a tömegeket vonzó események időszakában a más látványosságok iránt érdeklődők gyakran inkább távol maradnak a rendező városoktól-országoktól (ezt az irányzatot tovább erősíthetik a szállodák és egyéb szálláshelyek, vendéglők és más szolgáltatók azzal, hogy a nagy esemény idejére a szokásosnál magasabb árakat kérnek). Egyes hazai vendégek és a helyiek pedig akár el is „menekülnek” a helyszínről (mint ahogy ez például a nemrégiben lezajlott Salt Lake Cityben rendezett téli olimpia idején történt). Porter szerint még a hagyományos turisztikai forgalomra építő üzletek is fontolóra vehetik, hogy bezárjanak, mert a sportrendezvények látogatói másra költik a pénzüket.

Felmerül tehát az emberben a kérdés, nem érnék-e el többet azzal, ha *először* egy kis hazai „olimpiát” rendeznénk, ahol a versenyzők – mi magyarok – kedvességben, segítőkészségben, türelmességben, jóakarásban mérnék össze erejüket. Érmeket nem is feltétlenül kellene

osztani, hiszen tényleg nem a győzelem, hanem a részvétel lenne a fontos – mindenfajta megkülönböztetés, kirekesztés nélkül. Ez jóval olcsóbb vállalkozás lenne, mégis többre mennék vele.

* * * * *